

ABONNEMENT

Pour un an: 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESE

"İdjtihad,, Constantinople

Téléph: St. 865
xxvème ANNÉE
15 Avril 1930

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ
Mo: 295

ABONEMAN:

Seneliği [24Nushâ] Türki-
ye için 2 1/2, Âlâ kâğıd-
lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cığaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:
1904 — Genève
Yirmi beşinci sene
15 Nisan 1930

Köylü - Kooperatif - Muallim

Artık biliyoruz ki « Mektep » demek dört duvarını « Hayat » a kapamış , harici alemle alakasını kesmiş , kitapların içinde bunalmış bir kal'a içi demek değildir. Mektep, hayatın kendisidir. Köy mektebi demek köy ve köylü hayatı demektir. Şehir mektebinin zihniyetini, şehir mektebinin ruhunu köy mektebine götürürsek mektep ölüleşi; muhiti üzerinde te'sirleri menfi olur; alâka uyandıramaz; ve kendisini sevdiremez. Fakat yine biliyoruz ki, terbiyede en tılsımlı kuvvet alâka ve sevgidir. muhitinde canlı alâkalar uyandıramayan, kendisini sevdi - remeyen mektep bir terbiye vasıtası değildir ve olamaz.

« Mektep » i « Hayat » dan eyran eski tecridci ve sikolâstik maarif ve terbiye sistemi için köy mektebi ve şehir mektebi diye bir fark mevzuu bahs olamazdı. Fakat yeni terbiye sistemi, yeni terbiye ideali köy ve şehir mektepleri arasında iki hayatın icab ettirdiği bütün farkları gözetiyor.

Köy mektebinden gaye, köylü çocuğunu tabiatla mücadelede daha muvaffak yapabilmektir. Buna muvaffak olamayan köy mektebi faydalı değil zararlıdır. Çünkü bir defa müsbet nefillerini görmeyen muhit, mektebe ısınamaz; mektebe karşı emniyet azalır, mektep itibardan düşer. Otoritesini kaybeder. Şonra böyle bir mektebin hayattan uzaklaştırıcı terbiyesi altında yetişen çocuklar muhitlerine karşı yabancılaşmağa başlarlar, topraktan soğurlar, şehirli olmağa heveslenirler. Binaenaleyh köy ve köylü hayatının ihtiyaçlarını en iyi anlayan ve en iyi tatmin eden mektep en iyi köy mektebidir.

*
* *

Köy iktisadiyatımızın en ziyade muhtac olduğu müesseselerden biri de « kooperatif » dir. Bu hakikatı soylemedik ve bilmedik kalmadı; evet , hepimiz kooperatifin lüzumuna kaniiz . Fakat henüz hakiki köylü kooperatifi karamadık. Filhakika kooperatif adını taşıyan müteaddid teşekküller var. Fakat bunların hiç biri hakiki köylü kooperatifi değildir. Hakiki köylü kooperatifinden maksad: köylünün idare ettiği ve köylünün hâkim olduğu kooperatiftir. Halbu ki mevcut bütün kooperatiflerin başında şehirli ve kasabalı tacir, eşraf veya münevver bulunmaktadır. Yani ancak bunların menfaati icab ettirdiği zaman kooperatif kurulur; icap ettirmediği zaman köylü mustakilen kooperatif

tesisine muktedir değildir. Fakat hepimiz biliyoruz ki, köylünün kooperatife olan ihtiyacı şehirli tüccarın, eşraf veya münevverin menfaatleriyle mahdud değil, daimi ve mutlaktır. Bu şedid ihtiyaca rağmen köylü müstakilen kooperatif kurmağa, yaşatmağa ve işletmeğe muktedir olamamıştır. Niçin? sebebi gayet basittir: çünkü köylü kooperatif kurmasını ve işletmesini bilmiyorda ondan.

İşte köy mektebinin üstüne alacağı en mühim ve en hayırlı vazifelerden biri daha : köy muallimi hem köyde bir kooperatif kuracak, hem yeni kooperatifi yaşatmağa ve işletmeğe kadir unsurları yetiştirecek. Fakat köy mualliminin bu teşebbüsü birden ve yukarıdan aşağı olmayacak. evvela köylüde kooperatifin lüzumuna kanaat uyandıracak; köylüye kooperatifin müsbet menfaatlerini gösterecek, bunun için de küçük tecrübelerle işe başlayacak. meselâ; köylülerin kasabadan satın aldıkları emtiayı kooperatif usulü ile toptan satın almağa telkin edecek. Köylü, kapot bezimi satın almak istiyor ve her köylü muhtac olduğu üç,beş arşın kapot bezini ayrı, ayrı, . münferiden kasabadaki tüccara müracaat ederekmi tedarik ediyor ve bu suretle aldıkları zaman arşınına otuz kuruşmu veriyorlar? işte böyle ayrı, ayrı mubayaa yerine bütün köyün kapot bezi ihtiyacını toptan satın almak suretile yüzde beş, on bir iskonto te'min etmek ve aynı ameliyeyi diğer istihlâk eşyası üzerinde tatbik ederek mübayaatın sadece böyle toplu kooperatif usulile yapılması sayesinde her köylü bütçesi için bir miktar para tasarruf ettirmek.. kooperatif fikri için canlı ve müsbet bir propaganda olabilir.

*
* *

Bu iş gayet sade ve kolay görünür ; fakat en güç iş köylüyü bunun lüzumuna ikna edebilmektir. köylünün emniyetini kazanmak, köylüye kendi eyiliği ve menfaati için çalışıldığı kanaatını aşlamak, yalnız kooperatif teşkili için değil, köylünün teşebbüsile yapılmaşı lâzım gelen her iş için en zaruri bir temeldir.köylünün inanmadığı iş yürümez.Köylüyü harekete getirebilmek için onun imanını kazanmak şartdır,aksi takdirde yukarıdan inme her teşekkül sun'î olur, kökleşmez, kurur; işte bu köylünün emniyetini ve imanını kazanmak işi köy mualliminin en mühim vazifelerinden biridir. vazi-

fesinin yalnız sınıfına gelen çocuklara okuyup yazma öğretmeğe inhisar ettiğini sanan köy muallimi, köyde oynayacağı inkılabcı ve rehber yolunu idrâk edememiştir.

Bulgar köylüsünün inkişafında bulgar köy muallimi pişdar olmuştur.[*]

*
* *

Fakat her zaman «istemek» kâfi değildir, aynı zamanda « bilmek » de lâzımdır. kooperatif hakkında hiç bir fikri olmayan birinin kooperatif teşkil etmek istemesi hayırdan ziyade zarar getirir. onun için köy mualliminin köyde oynaya bileceği ideal rol hakkında yalnız irade sini takviye kâfi gelmez; onu bu rolu başara-bilmek için zaruri olan bilgi ve tecrübelerle de techiz etmek lâzımdır.

Eğer köy mektebinin gayesi yukarıda söylediğimiz gibi, köylü çocuğunu tabiatla mücadelede daha mücehhez, iktisadi mücadelede daha muvaffak yapmak ise muallimlerimizi de bu gayeyi te'min edebilecek kuvvet ve seviyede yetiştirmeliyiz.

Muallim mekteplerimizin programında iktisadi terbiyeye ne derece ehemmiyet veriliyor bilmiyorum. darülfünunumuzda bile bir kooperatif kürsisinin bulunmadığına göre muallim mekteplerinde iktisadi terbiyeye lâyık olduğu mevki veriliyorsa da cidden şayanı hayret bir muvaffakiyyet olur!

Köy muallimi imlâ, kıraat, hesap okutmakta olduğu kadar muhitinin, ve memleketinin iktisadi meselelerini idrâk, tedkik ve tahlilde kabiliyetli olarak yetiştirilmelidir ve meselâ, köy muallimi bir kooperatif kurmağı ve kooperatifi yetiştirmeğı de bilmelidir; eğer bu günkü muallim mektebi programları bu ciheti te'min etmiyorsa bu noksan çabuk telâfi olunmalıdır. çünkü muallim mekteplerinden yalnız genç neslin mürebbileri değil aynı zamanda iktisadi inkılâbımızın rehberleri yetişecek, Köy iktisadiyatımızın inkişafında kullanılabileceğimiz en kuvvetli manivelâ köy muallimidir.

Vedad Nedim [Hayat]

[*] Bulgar köylerinin bugün kooperatiflerinin adedi bine balıdır! Bulgar köy muallimlerinin hemen cümlesi Almanyanın Heidelberg ve emsali Üniversite'lerinden mezundur. Vatanlarını anaları ve köylüleri evlatları gibi severler.

Mecidiye 26 Mart 930

AHMED RIZA BEY HAKKIN DA

Ahmed Riza beyin vefatını ve cenazesinde ancak 69 — 70 kişi bulunduğunu *İctihad* da okudum; kırk senelik fikir ve emeldaşım ızın ebedî gaybubetinden mükedder oldum. Avrupada hep beraber hürriyet ve vatan için cihad ederken Riza bey bizim fıkrımızda olanları için de —teannüdle demmeek için— bir fikri sabitle meşhurdu ve gendi fikrile hareket eder di fakat hamiyeti vataniyesi itriaz kabul etmez bir derecede idi,

Pariste oturduğu evin dördüncü katında Fransa ricalinden meşhur « Clemenceau ve sair zevatın ziyaretlerine mazhar olan ve hürriyet ilânında vatana avdet ederken vapurlarla ta Çanak kalasından karşılanan ve hurriyet ilânını müteakib parlamantoya riyaset eden bu Ahmed Riza bugün sefalet içerisindeymi olmalıydı,

Cenazesinde binlerce türk gençleri, ihtiyarları, gazeteciler muharrirleri kulublar, dernekler yurdlar delegationlar bulunacağına; cenazenin geçeceği yollarda matem alametleri konulacağına, bir saat resmî devair taatil edileceğine, cenazesi altmış kişi ile mi kaldırılıp mezarına götürülmeli!

Biz ki bir çeyrek asır vatandan cüda hapis hanelerde sefaletler, felâketler içinde istibdat ile boğuştuk - hurriyyet ilânında - vatana avdet ettiğimizde iktidar mevkiinde bulunan bu silah arkadaşımızdan bir yardım, ufak bir güler yüz bile görmedigimiz halde bu kıymetli adama şimdi ağlarken nerede onun himaye kerdeleri! Bazılarına ufak görünen bu dürlü vakalar başka memleketlerde millî vicdanın birer miyarıdır. Avrupada yararlık gösteren ve vazifesi yolunda ölen bir candarma neferine bundan ziyade ihtifalat yaparlar.

Geçenlerde Kalas şehrinde zuhur eden

[İctihad]